

การเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรมหรือ NAMA ภายใต้ WTO

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO)

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) มีพัฒนาการมาจากเกตต์ (General Agreement on Tariffs and Trade : GATT) จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2538 สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ไทยเป็นประเทศสมาชิกลำดับที่ 59 และนับเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้ง ประเทศสมาชิกที่เข้ามาล่าสุดคือกัมพูชาและเนปาล ปัจจุบันจนถึงเดือนเมษายน 2548 มีสมาชิกทั้งสิ้น 148 ประเทศ และมีอีก 2 ประเทศ คือ ประเทศรัสเซียและซาอุดีอาระเบียที่กำลังรออนุมัติจากมติที่ประชุมให้เข้ามาเป็นสมาชิกเพิ่ม โดยมีองค์กรสูงสุดในการตัดสินใจระดับรัฐมนตรี (Ministerial Conference) ซึ่งจะจัดขึ้นในปลายปีนี้ที่ฮ่องกง การประชุมระดับรัฐมนตรี ของ WTO กำหนดให้มีการประชุมทุก ๆ 2 ปี ที่ผ่านมามีการประชุมแล้วรวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง ดังนี้

1. การประชุมครั้งแรกที่ประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 9-13 ธันวาคม 2539
2. การประชุมครั้งที่ 2 ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ระหว่างวันที่ 18-20 พฤษภาคม 2541
3. การประชุมครั้งที่ 3 ที่นครซีแอตเติล ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน-3 ธันวาคม 2542
4. การประชุมครั้งที่ 4 ที่กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ ระหว่างวันที่ 9-14 พฤศจิกายน 2544
5. การประชุมครั้งที่ 5 ที่เมืองแคนคูน ประเทศเม็กซิโก ระหว่างวันที่ 10-14 กันยายน 2546

การเจรจาอบโดฮา

ในการประชุมครั้งที่ 4 ที่กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ เมื่อปลายปี 2544 ครั้งนั้น ประเทศสมาชิกได้ทำข้อตกลงกันในการเจรจาการค้ารอบใหม่ เรียกว่า การเจรจาการพัฒนา (Development Round) หรือระเบียบวาระการพัฒนาโดฮา (Doha Development Agenda: DDA) ให้ความเห็นชอบในด้านการเปิดเสรีตลาดสินค้าเกษตร การค้าบริการ สินค้าอุตสาหกรรม (Non-Agriculture Market Access: NAMA) และทรัพย์สินทางปัญญา แม้การเจรจาจะมีความคืบหน้าแต่ยังไม่สามารถบรรลุผล เนื่องจากสมาชิกมีท่าทีต่างกันหลายเรื่อง จนถึงการประชุมที่เมืองแคนคูนก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะเรื่องสินค้าเกษตร ที่ประเทศพัฒนาแล้วให้การอุดหนุนภายในและการส่งออกแก่ผู้ประกอบการอย่างมาก WTO ได้กำหนดให้มีการประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 13-18 ธันวาคม 2548 ขึ้นที่ฮ่องกง เพื่อหาข้อสรุปในเรื่องการเปิดตลาดและการลด/ยกเลิกการอุดหนุนสินค้าเกษตร และการเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรม คาดว่าจะให้แล้วเสร็จภายในปี 2549 มีสาระสำคัญในกรอบที่เรียกว่า “July Package” ที่จะพิจารณาในครั้งนี้ เน้นเกี่ยวกับ 4 เรื่องหลัก คือ

- การเปิดตลาดสินค้าเกษตร
- สินค้าอุตสาหกรรมและประมง

- การค้าบริการ
- การอำนวยความสะดวกทางการค้า

นอกจาก 4 เรื่องหลักดังกล่าว อาจมีการพิจารณาว่าจะนำเรื่อง “ Singapore Issues ” อาทิ การลงทุน นโยบายการแข่งขัน และความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ เข้าเจรจาในที่ประชุมด้วยหรือไม่ สำหรับไทยเล็งเห็นประโยชน์ที่น่าจะได้รับจากการเจรจาเปิดเสรีรอบโดฮาในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเปิดเสรีสินค้าเกษตร การเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรม การปรับปรุงความตกลงว่าด้วยการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping : AD) การปรับปรุงกระบวนการระงับข้อพิพาทของ WTO และแก้ปัญหาเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา จากการเร่งสมาชิกหารือกันเพื่อปรับปรุงกฎระเบียบเรื่องการให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น มีประสิทธิภาพและปฏิบัติได้ ตลอดจนเพิ่มการให้ความช่วยเหลือและเสริมสร้างขีดความสามารถแก่ประเทศกำลังพัฒนา

สถานะก่อนจะถึงการประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 6 ที่ฮ่องกง

1. การเปิดตลาดสินค้าเกษตร ต้องการให้เปิดเสรีสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นสำคัญ ให้ได้รูปแบบข้อผูกพัน (modalities) อาทิ สูตรการลดภาษีสินค้าเกษตร การลดการอุดหนุนภายในที่บิดเบือนการค้าต่างๆ ลงอย่างมากโดยเฉพาะจากประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาและกลุ่มสหภาพยุโรปหรือEU และการกำหนดวันยกเลิกการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตรให้หมดไป
2. สินค้าอุตสาหกรรม หรือ NAMA ต้องการให้มีการเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรม โดยการลดภาษีแบบรายสาขา ให้เพิ่มการผูกพันอัตราภาษี การเลือกสูตรการลดภาษี การยืดหยุ่นแก่ประเทศกำลังพัฒนา และลด/เลิกอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี
3. การค้าบริการ ต้องการให้มีการเปิดตลาดการค้าบริการเพิ่มเติม โดยให้สมาชิก WTO เสนอข้อเสนอบริการฉบับปรับปรุงใหม่ (revised offer) ก่อนการประชุมที่ฮ่องกง
4. การอำนวยความสะดวกทางการค้า เสนอให้มีการเจรจาปรับปรุงกฎเกณฑ์ของเกดต์ 3 มาตรา เรื่องเสรีภาพในการผ่านแดน เรื่องค่าธรรมเนียมและพิธีการการนำเข้าและส่งออก และเรื่องการเผยแพร่กฎระเบียบทางการค้าให้โปร่งใส

ความตกลงภายใต้ WTO

ความตกลงภายใต้ WTO มีหลายหมวดความตกลงเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่สำคัญ เช่น การเปิดตลาด วิธีการนำเข้าสินค้า ด้านกฎระเบียบเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายใน ว่าด้วยการค้าสินค้า และว่าด้วยการค้าบริการ เป็นต้น ซึ่งโดยหลักการของ WTO ให้ใช้มาตรการภาษีเป็นเครื่องมือคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศได้ แต่หากจำเป็นต้องนำมาตรการอื่นๆ มาใช้ต้องคำนึงถึงบทบัญญัติเกดต์ 1994 เรื่องการไม่เลือกปฏิบัติ จะต้องมีความโปร่งใส (Transparency) ในการกำหนดกฎระเบียบต่างๆ สามารถตรวจสอบและเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ (Accountability)

สำหรับหลักการไม่เลือกปฏิบัติ กล่าวคือ การใช้มาตรการใดจะเลือกใช้กับประเทศใดประเทศหนึ่งไม่ได้ ต้องใช้กับทุกประเทศเหมือนกัน (Most Favoured Nation Treatment: MFN) และต้องไม่เลือกปฏิบัติระหว่างสินค้าในประเทศกับสินค้านำเข้า (Nation Treatment)

ความตกลงพหุภาคีว่าด้วยการค้าสินค้า (Multilateral Agreements on Trade in Goods) เฉพาะความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญ ดังเช่น

1. พิธีสารรอบอุรุกวัยภายใต้เกดต์ 1994 เรื่อง การเปิดตลาด

สมาชิกแต่ละประเทศจะต้องลดภาษีลงตามที่ระบุไว้ในตารางขอลดหย่อน (Schedule of Concession) ของตน โดยลดลงเท่า ๆ กันทุกปีนับตั้งแต่จัดตั้ง WTO เป็นเวลา 5 ปี

2. ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Technical Barriers to Trade: TBT)

กำหนดให้มีการใช้กฎข้อบังคับด้านเทคนิคและมาตรฐานให้มีความรัดกุม เป็นธรรม และโปร่งใยิ่งขึ้น รวมทั้งการทดสอบและการให้การรับรอง โดยให้ครอบคลุมถึงกระบวนการผลิตและวิธีการผลิตด้วย ทั้งนี้ การออกกฎระเบียบดังกล่าวจะต้องอิงกับระบบมาตรฐานระหว่างประเทศ ยกเว้นบางกรณี อาทิ เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงประเทศ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการป้องกันการหลอกลวง เป็นต้น

3. ความตกลงว่าด้วยระเบียบวิธีการออกใบอนุญาตนำเข้า (Import Licensing Procedures)

กำหนดวิธีดำเนินการในการออกใบอนุญาตนำเข้าให้ประเทศต่าง ๆ ปฏิบัติตาม โดยกำหนดระยะเวลาแน่นอนที่หน่วยงานของรัฐจะต้องออกใบอนุญาต เพื่อมิให้เกิดกรณีถ่วงเวลาการนำเข้า โดยกำหนดให้การออกใบอนุญาตแบบอัตโนมัติ จะต้องพิจารณาให้เห็นชอบต่อการยื่นขอที่ถูกต้องโดยทันที หรือไม่เกิน 10 วันทำการ สำหรับการออกใบอนุญาตแบบไม่อัตโนมัติ จะต้องดำเนินการโดยไม่บิดเบือนการค้า และออกใบอนุญาตภายใน 30 วันทำการ เมื่อได้รับคำร้อง

4. ความตกลงว่าด้วยการประเมินราคาเพื่อศุลกากร (Customs Valuation)

กำหนดให้หน่วยงานศุลกากรของประเทศสมาชิกต้องปรับเปลี่ยนระบบการประเมินราคาให้สอดคล้องกับความตกลงฯ ซึ่งความตกลงนี้ อาศัยหลักการของราคาที่ชำระจริงหรือราคาที่ต้องชำระ (Price actually paid or payable) โดยมีความตั้งใจที่จะให้มีระบบการประเมินราคาศุลกากรที่ยุติธรรม เป็นรูปแบบเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ระบบการประเมินราคาของแต่ละประเทศมีความโปร่งใส ผู้นำเข้าสามารถประเมินต้นทุนด้านภาษีได้ และจะส่งผลให้การค้าระหว่างประเทศขยายตัว

5. ความตกลงว่าด้วยการตรวจสอบก่อนส่งออก (Pre- Shipment Inspection: PSI)

กำหนดหลักเกณฑ์ให้ตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากรัฐในการทำหน้าที่ตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออก โดยเฉพาะในด้านราคา ปริมาณ และคุณภาพของสินค้า และให้ใช้มาตรการดังกล่าวโดยไม่เลือกปฏิบัติ และมีความโปร่งใส

6. ความตกลงว่าด้วยกฎเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin: RoO)

กำหนดให้มีการประสานกฎระเบียบเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้าให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันเพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคต่อการค้า และเพื่อมิให้ใช้กฎนี้เป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้า

7. ความตกลงว่าด้วยการต่อต้านการทุ่มตลาด (Anti-Dumping: AD)

กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการไต่สวนการทุ่มตลาดในรายละเอียด เพื่อให้ประเทศต่างๆ ปฏิบัติให้สอดคล้องกัน เป็นการลดโอกาสที่อาจมีประเทศผู้นำเข้าใช้มาตรการตอบโต้กีดกันการค้าอย่างไม่เป็นธรรม

8. ความตกลงว่าด้วยการอุดหนุนและการตอบโต้การอุดหนุน (Subsidies and Countervailing Duty: CVD)

ความตกลงนี้ได้กำหนดประเภทของการอุดหนุน โดยแบ่งเป็น (1) การอุดหนุนต้องห้าม (2) การอุดหนุนที่ทำได้ และ (3) การอุดหนุนที่เมื่อทำแล้วอาจถูกใช้มาตรการตอบโต้ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดแนวปฏิบัติในการไต่สวนสินค้าที่เข้าข่ายในการได้รับการอุดหนุนเพื่อให้แต่ละประเทศถือปฏิบัติในการพัฒนาการตอบโต้การอุดหนุน

9. ความตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้อง (Safeguards)

ประเทศสมาชิกสามารถใช้มาตรการปกป้องได้ อาจโดยการเพิ่มภาษีนำเข้า การกำหนดโควตา หรือการกำหนดปริมาณนำเข้าสินค้า เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศจากการนำเข้าสินค้าประเภทเดียวกันหรือคล้ายกัน ในปริมาณที่เพิ่มขึ้นมากอย่างผิดปกติ จนทำให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง (Serious injury) ต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศ

10. ความตกลงเรื่องมาตรการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า (Agreement on Trade Related Investment Measure: TRIMs)

ทุกประเทศต้องยกเลิกมาตรการลงทุนที่มีผลเท่ากับการกีดกันการนำเข้า โดยประเทศพัฒนาแล้วต้องยกเลิกภายใน 2 ปี ประเทศกำลังพัฒนายกเลิกภายใน 5 ปี (2538-2542) มาตรการเหล่านั้น ได้แก่ มาตรการกำหนดให้ใช้วัตถุดิบภายในประเทศในการผลิตสินค้า (Local Content Requirement) ไม่ว่าข้อกำหนดนี้จะเป็นข้อบังคับ หรือ เป็นเงื่อนไขต่อการที่ผู้ผลิตภายในจะได้รับสิทธิพิเศษใดๆ ก็ตาม เช่น สิทธิในข้อยกเว้นไม่เสียภาษีตามนโยบายส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น ซึ่งไทยมีมาตรการสินค้า (Local Content) ที่บังคับใช้ขึ้นส่วนยานยนต์ในประเทศเพียงเรื่องเดียวที่ต้องยกเลิกไปมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543

ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS)

มีหลักการสำคัญๆ ทำนองเดียวกับความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้า (แกตต์) แต่เนื่องจากเป็นความตกลงใหม่ที่เพิ่งกำเนิดขึ้นจากการเจรจารอบอุรุกวัย จึงมีหลักการสำคัญๆ ไม่ก็

ประการ เช่น MFN ความโปร่งใส และการเปิดเสรีการค้าบริการ เป็นต้น ทั้งนี้ มาตรา 19 ของความตกลงการค้าบริการ กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องร่วมเจรจาจัดทำข้อผูกพันเปิดเสรีการค้าบริการด้านต่างๆ ให้แก่กันและกันในการเจรจาการค้าบริการรอบใหม่ ซึ่งจะต้องจัดขึ้นภายใน 5 ปี นับตั้งแต่ความตกลงจัดตั้ง WTO มีผลบังคับหรือภายในวันที่ 1 มกราคม 2543

ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreements on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPS)

ความตกลงฯ กำหนดขอบเขตและมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทที่สำคัญๆ ได้แก่ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ การออกแบบวงจรรวม ชีตทางภูมิศาสตร์ และความลับทางการค้า

ความเข้าใจว่าด้วยกฎและกระบวนการยุติข้อพิพาท

เป็นกฎและขั้นตอนของการดำเนินการยุติข้อพิพาทภายใต้องค์การการค้าโลก ซึ่ง WTO เปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิก WTO ดำเนินการร้องเรียนความเสียหายที่เกิดขึ้นภายใต้ความตกลงการค้าฉบับใดฉบับหนึ่งที่อยู่ภายใต้การดูแลของ WTO ได้ โดยได้กำหนดบทบัญญัติให้ประเทศที่ถูกฟ้องต้องดำเนินการตามผลการพิจารณาของคณะลูกขุน (panel) อย่างไรก็ดีตาม ประเทศดังกล่าวสามารถขออุทธรณ์ได้ หากไม่พอใจผลการพิจารณา แต่จะต้องเป็นการอุทธรณ์ในเฉพาะประเด็นทางกฎหมายเท่านั้น และเมื่อคณะอุทธรณ์ (Appellate Body) ได้ตัดสินออกมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด ประเทศที่ถูกฟ้องและคู่กรณีจะต้องปฏิบัติตามคำตัดสินนั้นๆ โดยไม่มีเงื่อนไข

ความตกลงทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นพันธกรณีหลายฝ่าย (Multilateral Obligations) ซึ่งประเทศสมาชิก WTO ทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศพัฒนาน้อยที่สุด จะต้องเป็นภาคีของความตกลงเหล่านั้นทุกความตกลงไม่มีข้อยกเว้น (Single undertaken rule)

นอกจากนี้ WTO ยังมี ความตกลงหลายฝ่าย (Plurilateral Agreements) ซึ่งจะมีผลบังคับใช้เฉพาะประเทศสมาชิกที่เข้าเป็นภาคีของความตกลงเท่านั้น เช่น

1. ความตกลงว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ

ภาคีของความตกลงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การจัดซื้อโดยรัฐเป็นไปอย่างเสรี เสมอภาค และโปร่งใส โดยกำหนดให้การบังคับใช้กฎหมายข้อบังคับระเบียบพิจารณา และการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อโดยรัฐเป็นไปอย่างเท่าเทียมกันทั้งผู้ผลิตภายในและต่างประเทศ

2. ความตกลงว่าด้วยการค้าเครื่องบินพลเรือน

ภาคีของความตกลงมีจุดประสงค์เพื่อกำจัดมาตรการการนำเข้าเครื่องบินทุกประเภท นอกเหนือจากเครื่องบินที่ใช้ในกิจการทหารและยังครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น เครื่องยนต์และชิ้นส่วนเครื่องบิน ส่วนประกอบของแบบจำลองการบิน ความตกลงประกอบด้วยกฎเกณฑ์ในเรื่องการ

จัดซื้อ และสิ่งจูงใจในการซื้อเครื่องบินพลเรือนของรัฐบาล และการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ธุรกิจการค้าเครื่องบินพลเรือน

นอกจากความตกลงต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว WTO ยังมีมติรัฐมนตรีเกี่ยวกับการค้าและสิ่งแวดล้อม (Decision on Trade and Environment) ซึ่งกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการค้าและสิ่งแวดล้อม (Committee on Trade and Environment: CTE) ขึ้นภายใต้ WTO

การเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรม (Non-Agriculture Market Access: NAMA)

ความเป็นมา

ที่ประชุมระดับรัฐมนตรีของ WTO ครั้งที่ 4 ที่กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ เมื่อปลายปี 2544 ตกลงให้มีการเจรจาการค้ารอบใหม่ที่ประชุมเห็นชอบรับรองปฏิญญารัฐมนตรี “ปฏิญญาโดฮา” (Doha Declaration) มีการเจรจาหลายเรื่องทั้งสินค้าเกษตร บริการ และสินค้าอุตสาหกรรม ในส่วนของการเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรมที่สำคัญมีสาระดังนี้

1. ลดหรือยกเลิกภาษีศุลกากร รวมถึงลดหรือยกเลิกภาษีสูงและภาษีขั้นบันได และมาตรการที่มีใช้ภาษี โดยเฉพาะที่ใช้กับสินค้าที่เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศกำลังพัฒนา
2. การเจรจาให้ครอบคลุมสินค้าทุกรายการไม่มีการยกเว้น
3. การเจรจาให้คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดด้วย ซึ่งรวมถึงการยอมให้ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดไม่ต้องตอบแทนประเทศพัฒนาแล้วในอัตราที่เท่ากัน (less than full reciprocity)

การเจรจาเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรมดำเนินการภายใต้กลุ่มเจรจา Market Access for Non-Agricultural Products (NAMA) กลุ่มเจรจากำหนดเป้าหมายในการตกลงรูปแบบข้อผูกพัน (Modalities) การเจรจาลดภาษีในวันที่ 31 พฤษภาคม 2546 แต่ขณะนี้ยังไม่สามารถตกลงกันได้

สถานะล่าสุดของ NAMA

วันที่ 1 สิงหาคม 2547 สมาชิก WTO ร่วมกันรับรองแผนการเจรจารอบโดฮาหรือที่เรียกว่า “July Package” ซึ่งสมาชิกสามารถตกลงในองค์ประกอบเบื้องต้น (initial elements) ของรูปแบบการเจรจาเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรมได้ ซึ่งประกอบด้วย

1. การใช้สูตรลดภาษี โดยอัตราภาษีสูงจะลดในอัตราที่สูงกว่าอัตราภาษีต่ำ
2. การลดภาษีแบบรายสาขา ซึ่งอาจเป็นการลดภาษีให้ลงมาอยู่ในระดับเดียวกัน (harmonization) หรือการลดเป็นศูนย์ในสาขาสินค้าที่ตกลงกัน
3. การลดอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้ภาษี

4. ประเทศกำลังพัฒนาจะต้องได้รับการปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่าง หรือ S&D (Special and Differential Treatment) ซึ่งอาจอยู่ในรูประยะเวลาการลดที่ยาวนานกว่า และอาจลดภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าในบางรายการ ทั้งนี้ จะต้องมีการเจรจาในรายละเอียดต่อไป

แผนการเจรจาการเปิดเสรี ภาพรวมการเจรจาเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรมในเรื่องรูปแบบการเจรจาประเทศสมาชิกได้ร่วมกันจัดทำ July Package โดยมีลักษณะเป็นเพียงโครงร่าง modality การเจรจา (framework for modality) ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1. การเลือกใช้สูตรการลดภาษี เป็นลักษณะแบบ Non-linear formula (ต่างกับ linear ซึ่งใช้ลดภาษีในรอบอูร์กวย โดยลดภาษีแบบเส้นตรงหรือในสัดส่วนที่เท่ากันทุกประเทศ) โดยใช้กับแต่ละสินค้า (line by line) ซึ่งปัจจุบันมีข้อเสนอสองทางเลือกคือ สูตรสวิส กับ สูตรของ Girard
2. การใช้อัตราที่ผูกพันไว้ (Bound rate) เป็นฐานในการลดภาษี จากอัตราที่ผูกพันไว้ ประเทศสมาชิกต้องไม่เพิ่มภาษีศุลกากรเกินกว่าที่ผูกพันไว้ หากจำเป็นต้องเพิ่ม ต้องทำการชดเชยผลประโยชน์ให้แก่ประเทศที่เสียหาย
3. การผูกพันรายการสินค้าที่ยังไม่มีข้อผูกพันอัตราภาษี (Unbound items) สมาชิกส่วนใหญ่เห็นควรให้ผูกพันทุกรายการ และอยู่ระหว่างการพิจารณาว่าจะผูกพันรายการสินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำอยู่แล้วอย่างไร เช่น กำหนดอัตราขั้นต่ำสุด (Floor rate) หรือ mark up ให้อยู่ในอัตราสูงก่อนเข้าสู่สูตรลดภาษี หรือ ให้ใช้อัตราภาษีทั่วไป (Applied rate) ที่เก็บจริงเป็นฐานในการผูกพัน โดยอาจกำหนดที่อัตรา 2 เท่าของ Applied rate
4. การกำหนดเรื่องความยืดหยุ่น (flexibility) สำหรับประเทศกำลังพัฒนาไว้สองทางเลือก คือ ยอมให้มีสินค้าบางรายการลดภาษีน้อยกว่าผลของสูตรได้ หรือ ให้อยู่ในอัตราสูงก่อนเข้าสู่สูตรลดภาษี หรือ ให้ใช้อัตราภาษีทั่วไป (Applied rate) ที่เก็บจริงเป็นฐานในการผูกพัน โดยอาจกำหนดที่อัตรา 2 เท่าของ Applied rate
5. การกำหนดประเด็น (elements) สำคัญที่ต้องหารือเพิ่มเติม เพราะยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ ได้แก่ สูตรที่จะใช้ (formula), การลดภาษีสินค้าที่นำมาผูกพันใหม่ในรอบนี้ (treatment of unbound tariffs), การให้ความยืดหยุ่นต่อประเทศกำลังพัฒนา การเปิดเสรีแบบรายสาขา และการลดลงของสิทธิประโยชน์ทางการค้า
6. การปฏิบัติที่พิเศษและแตกต่างต่อประเทศกำลังพัฒนา หรือ S&D (Special and Differential Treatment) โดยประเทศกำลังพัฒนาให้มีระยะเวลาการลดภาษีที่ยาวนานกว่าประเทศพัฒนาแล้ว ทั้งนี้ สินค้าที่ยังไม่ได้ผูกพันภาษีจะมีการเจรจาต่อ ในการประชุมครั้งที่ 6 ที่ฮ่องกง
 - 6.1 ให้อยู่ในอัตราสูงก่อนเข้าสู่สูตรลดภาษี (ในกรณีที่ยังมิได้ผูกพัน) หรือไม่ต้องลดภาษีได้เป็นจำนวนร้อยละ 5 ของรายการสินค้าอุตสาหกรรมและประมง แต่ต้องมีมูลค่าไม่เกินร้อยละ 5 ของมูลค่านำเข้ารวม

6.2 ให้อยกเว้นจากการลดภาษีโดยใช้สูตรได้ร้อยละ 10 ของจำนวนรายการสินค้า (แต่ต้องลดมากกว่าครึ่งหนึ่งของการลดโดยใช้สูตร) และมูลค่านำเข้าของรายการที่ยกเว้นต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของมูลค่านำเข้ารวม

6.3 ห้ามใช้ข้อยกเว้นทั้งสองกับสินค้าทั้ง Chapter

7. มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่มีภาษี (NTBs: Non-Tariff Barriers) การเจรจา NTBs เป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาเปิดตลาด โดยรูปแบบการเจรจาสามารถใช้วิธีการ Request/Offer หรือ เจรจายเป็นกลุ่มสินค้า (Vertical) หรือ เจรจายเป็นประเภทของมาตรการ NTBs (Horizontal) ก็ได้ และให้มี S&D เรื่อง NTBs สำหรับประเทศกำลังพัฒนาด้วย

การเปิดเสรีรายสาขา

การเจรจาลดภาษีเป็นรายสาขา (Sectoral Approach) คือ การลดภาษีเป็นร้อยละ 0 (Zero for Zero) หรือ harmonization (เป็นสูตรที่ได้เสนอในรอบโตเกียว ซึ่งจะช่วยให้ลดภาษีสูงลงมา) ในกลุ่มสินค้าที่ตกลงกัน หรือ Request/Offer (การยื่นข้อเรียกร้องและการยื่นข้อเสนอเป็นการแลกเปลี่ยนกัน) โดยหารือถกกันอย่างมากว่าจะเลือกใช้สูตรแบบใด และการเข้าร่วมจะเป็นแบบการบังคับหรือแบบตามความสมัครใจ เนื่องจากมีสมาชิกบางประเทศพยายามผลักดันให้มีการเปิดเสรีเพิ่มขึ้นจากการลดแบบใช้สูตร หรือการลดของประเทศที่พร้อมจะลดให้เป็นร้อยละ 0 สำหรับประเทศที่ไม่พร้อมให้เป็นร้อยละ X โดยสาขาซึ่งมีความสำคัญต่อการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนา ที่ประธานกลุ่มเจรจาเสนอรวม 7 สาขา ได้แก่

- อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (electronic & electrical goods)
- สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (textile & clothing)
- ประมงและผลิตภัณฑ์ประมง (fish & fish products)
- รองเท้า (footwear)
- อัญมณีและเครื่องประดับ (stone, gems & precious metals)
- ชิ้นส่วนยานยนต์ (motor vehicle part & components)
- เครื่องหนัง (leathers goods)

โดยมีรายการเสนอเพิ่มเติมจากประเทศสมาชิกให้พิจารณาเปิดเจรจา คือ อุปกรณ์การแพทย์ ยา เคมี จักรยาน และ อุปกรณ์กีฬา (Sportswear Sport Equipment)

สำหรับบทบาทของกระทรวงอุตสาหกรรม ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุม NAMA ภายใต้ WTO ที่กรุงเจนีวา โดยมีท่าทีสนับสนุนการใช้สูตรสวิส และอยู่ระหว่างการรวบรวมรายการสินค้าอ่อนไหวมาพิจารณาอัตราภาษีหลังใช้สูตรเปรียบเทียบกับระดับภาษีเก็บจริงและโครงสร้างภาษีศุลกากรใหม่ของไทย (อัตราร้อยละ 1-5-10) เพื่อตัดรายการสินค้าบางตัวออกไป

ในส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมที่เคยมีการผูกพันการลดภาษีของไทยภายใต้ WTO เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 เสร็จสิ้นภายในวันที่ 1 มกราคม 2542 ประเภทพิกัด (6-7 หลัก) ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 72 ของสินค้าอุตสาหกรรมทั้งหมดของไทยจำนวนเกือบ 5,505 รายการ นั้น เป็นการลดจากอัตราภาษีตามกฎหมายที่เป็นอัตราจัดเก็บสูงสุด และส่วนใหญ่ผูกพันไว้สูงกว่าอัตราที่เรียกเก็บจริง

ทั้งนี้ ในรายการสินค้าที่จะเปิดเสรีแบบรายสาขาของไทยมีความเห็นสรุปว่าส่วนใหญ่ หากต้องเข้าร่วมต้องให้เข้าร่วมแบบ 0 for X คือ ลดเหลือร้อยละ 0 ในสาขาที่พร้อม เช่น กลุ่มสาขา อัญมณีและเครื่องประดับ แต่มีบางรายสาขาไม่สามารถเข้าร่วมเพราะต้องการระยะเวลาในการปรับตัว อย่างเพียงพอ

กลุ่มส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ
สำนักพัฒนาและส่งเสริม
พฤศจิกายน 2548